

✓ мета комерційної діяльності підприємства полягає в організації процесів оптової (або роздрібною) торгівлі;

✓ логістична діяльність, на відміну від комерційної, включає організацію процесу виробництва, а саме: матеріально-технічне забезпечення процесу виробництва, транспортування та складування матеріальних ресурсів, формування виробничих запасів на складах, процес виробництва продукції, управління якістю продукції та відходами виробництва;

✓ логістична діяльність включає процеси комерційної (як правило, підприємства у сфері торгівлі, послуг) та збутової діяльності (промислові та аграрні підприємства), а саме: стимулювання збуту, рекламно-інформаційну діяльність, процес обслуговування споживачів, транспортування продукції споживачам і збут готової продукції споживачам.

Перелік використаних джерел:

1. Виноградська А. М. Комерційне підприємництво: сучасний стан, стратегії розвитку: монографія / А. М. Виноградська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 807 с.

2. Гонський М. Д. Комерційна функція як основа ефективної комерційної діяльності торговельного підприємства / М. Д. Гонський // Економіка розвитку. – 2014. – № 2 (70). – С. 103-107.

3. Балабанова Л. В. Організація маркетингового управління діяльністю підприємств: концепція, методологія дослідження, стратегії оптимізації: монографія / Л. В. Балабанова, В. П. Заремба. – Київ: Професіонал, 2015. – 258 с.

4. Лисак Г. Г. Управління комерційною діяльністю підприємства оптової торгівлі на основі ціннісних пріоритетів / Г. Г. Лисак // Бізнес Інформ. – 2015. – № 5. – С. 146-151.

5. Ячнева Л. М. Теоретико-практичні аспекти управління комерційною діяльністю: монографія / Л. М. Ячнева, Г. Г. Лисак, О. А. Круглова. – Харків: І.С. Іванченка, 2016. – 210 с.

УДК 336

Химич Ірина

к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Iryna Khymych

Ph.D., Associate Professor

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
Ternopil, Ukraine

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ TRENDS OF THE DEVELOPMENT OF THE COMPETITIVE ENVIRONMENT IN UKRAINE

На фоні загострення економічного становища в країні, починаючи від 2014 року, дуже чітко проглядається динаміка як розвитку, так і занепаду вітчизняних підприємств. Адже, як відомо, саме в кризових ситуаціях починають визначатися підприємства-лідери, які здатні вести власну діяльність за будь яких умов, тобто можуть чітко застосувати таку рису як пристосування за допомогою «правильних» управлінських рішень для утримання власних позицій на своїх ринкових сегментах, а також і, по можливості, спробувати зайняти й інші «прибуткові» та «сучасні» місця в економічній сфері діяльності.

Оцінка стану рівня конкуренції на галузевих ринках України протягом 2014-2016 років відображена в табл. 1 [1, с. 24].

Таблиця 1

Рівень конкуренції на галузевих ринках України протягом 2014-2016 років, %

Галузі промисловості	Внутрішня конкуренція, %			Зовнішня конкуренція, %		
	2014р.	2015р.	2016р.	2014р.	2015р.	2016р.
1	2	3	4	5	6	7
Гірничо-металургійний комплекс	16,7	44,4	42,9	33,3	55,6	50,0
Машинобудування	40,0	0,0	71,4	25,0	33,3	42,9
Транспорт і зв'язок	24,1	44,2	30,8	0,0	18,0	13,3
Паливно-енергетичний комплекс	8,0	17,9	20,0	4,6	12,5	5,3
Будівництво	41,7	60,9	47,8	16,7	11,1	6,3
Торгівля	51,0	53,7	50,9	29,2	25,5	16,7
Телекомунікації	25,0	36,8	30,0	0,0	33,3	10,0
Фінансова та страхова діяльність	38,5	63,6	54,8	8,3	22,2	26,1
Агропромисловий комплекс	59,3	56,1	58,7	15,0	24,1	31,4
Промисловість	40,4	44,6	44,0	20,0	17,4	17,7

З представлених даних видно, що внутрішня конкуренція підприємств всіх галузей промисловості країни значно переважає зовнішню. А, це в свою чергу, означає, що на вітчизняному ринку існує достатня кількість підприємств-виробників, які здатні задовільнити будь які потреби населення в різноманітних товарах та послугах.

Високими показниками відзначився рівень внутрішньої конкуренції підприємств таких галузей країни як:

1) будівництво: 2014 рік – 41,7 %; за 2015 рік цей показник зріс до позначки 60,9 %; протягом 2016 року скоротився до 47,8 %, проте, залишився все ж значним;

2) торгівля: 2014 рік – 51,0 %; протягом 2015 року даний показник зріс та склав 53,7 %; за 2016 рік результат зменшився та становив 50,9 %;

3) фінансова та страхова діяльність: за 2014 рік – 38,5 %; в 2015 році результат зріс до позначки 63,6 %; протягом 2016 року показник скоротився та дорівнював 54,8 %;

4) агропромисловий комплекс: протягом 2014 року дорівнював 59,3 %; за 2015 рік результат показника зменшився до 56,1 %; в 2016 році значення результату зросло та становило 58,7 %;

5) промисловість: 2014 рік – 40,4 %; за 2015 рік результат збільшився до 44,6 %; протягом 2016 року значення показника становило 44,0 %.

В більшості випадків помітно, що протягом 2015 року відбулося істотне збільшення рівня конкурентності на внутрішньо-галузевих ринках країни.

А, вже в 2016 році спостерігалася спадна тенденція результатів даного показника, що легко пояснюється різкими змінами у валютно-грошовій політиці держави.

Що ж стосується зовнішнього рівня конкурентоспроможності, то варто виділити тенденцію результатів гірничо-металургійного комплексу, яка: за 2014 рік складала 33,3 %; в 2015 році зросла до 55,6 %; протягом 2016 року дорівнювала 50,0 %. В даному випадку, рівень зовнішньої конкуренції значно переважає рівень внутрішньої конкуренції.

Отже, можна констатувати той факт, що дана галузь України потребує значного фінансового забезпечення для майбутньої ефективної діяльності, в порівнянні з іноземними підприємствами-аналогами.

Досить високим є зовнішній рівень конкуренції в машинобудівній галузі. Так, протягом 2014 року даний показник склав 25,0 %; за 2015 рік значення зросло та становило 33,3 %; в 2016 році результат ще зріс та зупинився на позначці 42,9 %.

Високим рівнем зовнішньої конкуренції характеризується і галузь торгівлі. Протягом 2014 року результат цього показника становив 29,2 %; за 2015 рік значення показника скоротилося та склало 25,5 %; в 2016 році значення показника зменшилося та зайняло позицію із результатом 16,7 %.

Тенденцію до збільшення результатів показника рівня зовнішньої конкурентоспроможності відображає фінансова та страхова діяльність. Так, протягом 2014 року даний показник становив 8,3 %; за 2015 рік результат показника зріс до 22,2 %; в 2016 році значення показника збільшилося та дорівнювало 26,1 %.

Швидкими темпами зростання рівня зовнішньої конкурентоспроможності характеризувався і агропромисловий комплекс протягом 2014-2016 років: за 2014 рік результат цього показника був на рівні 15,0 %; в 2015 році значення показника зросло та становило 24,1 %; протягом 2016 року також відбувся значний зріст результату цього показника, що видно з його позиції на рівні 31,4 %.

Високу тенденцію рівня зовнішньої конкурентоспроможності має також промисловість: 2014 рік – 20,0 %; за 2015 рік даний показник дещо скоротився та становив 17,4 %; протягом 2016 року значення показника зросло до 17,7 %.

Проаналізувавши рівні внутрішньої та зовнішньої конкуренції визначено, що внутрішня конкуренція між підприємствами значно переважає. Це пояснюється необхідністю вітчизняних підприємств втримати власні позиції на ринку.

Крім того, ситуація, яка склалася в країні призвела до надзвичайно великої конкурентної боротьби за споживача, а також чіткому зосередженні на виробництві саме тієї продукції (послуг), в якій, перш за все, зацікавлене населення країни.

З проведених досліджень можна впевнено стверджувати, що конкуренція є важливим фактором розвитку підприємств та виступає одним із мотивів пристосовуваності їх до швидких змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовищ.

Крім того, варто відзначити те, що розвиток конкурентної боротьби в країні свідчить про її можливість «реанімувати» власну економіку.

Запроваджуючи нові стратегії щодо розвитку та вдосконалення, вітчизняні підприємства ведуть боротьбу за покупця (клієнта), і за одно, це сприятиме їхньому збереженні власних позицій на ринку.

Ефективність функціонування конкурентного середовища в країні є надзвичайно важливим аспектом діяльності підприємств. Адже, в сучасному світі гнучка пристосованість забезпечує «виживання», а також виступає фактором, який сприяє розвитку та самовдосконаленню фірм в різноманітних (як позитивних, так і негативних) фінансово-економічних та політичних умовах.

Перелік використаних джерел:

1. Звіт антимонопольного комітету України за 2016 рік. – 238 с.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=133712&>.